

Марія Василівна БУРАК,

кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник наукової лабораторії
з проблем кримінальної поліції навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ, Київ, Україна

КОРУПЦІЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ЯК ЗАГРОЗА НАЦІОНАЛЬНИМ ІНТЕРЕСАМ І БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ

Право на охорону здоров'я є одним з найважливіших прав людини. Здоров'я населення у фізичному, духовному та соціальному його проявах слід розглядати як основу благополуччя й основний фактор національної безпеки країни. Виходячи з цього, стаття 49 Конституції України закріпила право громадян на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування. Вказана норма Конституції визначає, що держава створює умови для ефективного і доступного для всіх громадян медичного обслуговування, гарантує, що у державних і комунальних закладах охорони здоров'я медична допомога надається безоплатно, а існуюча мережа таких закладів не може бути скорочена.

Проблемна ситуація полягає в тому, що зазначені положення Конституції залишаються просто задекларованим правом, яке за роки незалежності України все звужується, як в частині одержання безоплатної медичної допомоги, так і в частині скорочення лікувальних і реабілітаційних установ охорони здоров'я. Високий рівень злочинності, корупція у сфері охорони здоров'я, різноманітні обструкції у фармацевтичній галузі, зростання кількості випадків, пов'язаних із незаконною трансплантацією людських органів, проведення медичних експериментів та випробування нових ліків без згоди пацієнта вносять свій вклад у стрімке погіршення стану здоров'я населення.

Моніторинг розвитку корупції у різних галузях життя, дозволяє стверджувати, що корупція в медичній галузі посідає чільне місце, оскільки саме сфера охорони здоров'я займає провідне місце за зверненнями громадян.

У сучасних умовах корупцію у сфері медицини можна поділити на такі основні рівні:

- перший: від пацієнта до лікаря чи іншого медичного працівника;
- другий: в середині лікарні – від працівників медичних установ до керівництва лікарні;
- третій: на рівні держави з приводу державних закупівель медикаментів;
- четвертий: в середині корумпованості системи загалом.

Переконані, що корупція у сфері охорони здоров'я призводить до масового порушення конституційних прав і свобод громадян, а відповідні державні органи практично бездіють, як в частині належного фінансування медицини та її персоналу, створення відповідних умов праці для лікарів, так і в частині притягнення медиків-хабарників до кримінальної відповідальності. З роками ситуація не тільки не покращується, а погіршується, як в час-

тині соціального захисту лікарів так і в частині виникнення нових напрямів їх корупційної діяльності.

Як результат, питання соціального захисту набуває особливої значущості у системі національної безпеки України.

Так, стаття 7 Закону України «Про основи національної безпеки України» визначає, що на сучасному етапі основними реальними та потенційними загрозами національній безпеці України, стабільності в суспільстві, у соціальній та гуманітарній сферах є криза системи охорони здоров'я і соціального захисту населення і, як наслідок, небезпечне погіршення стану здоров'я населення; поширення наркоманії, алкоголізму, соціальних хвороб.

Відтак, реформування системи забезпечення національної безпеки є одним з найактуальніших для держави питань сьогодення і визначено головним пріоритетом держави відповідно до Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», схваленої Указом Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015.

Стратегії визначає мету, вектори руху, дорожню карту, першочергові пріоритети та індикатори належних оборонних, соціально-економічних, організаційних, політико-правових умов становлення та розвитку України.

Метою Стратегії є впровадження в Україні європейських стандартів життя та вихід України на провідні позиції у світі.

Задля цього рух уперед здійснюватиметься за одним із таких векторів – вектор відповідальності – це забезпечення гарантій, що кожен громадянин, незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, мовних або інших ознак, матиме доступ до високоякісної освіти, системи охорони здоров'я та інших послуг в державному та приватному секторах. Територіальні громади самостійно вирішуватимуть питання місцевого значення, свого добробуту і нестимуть відповідальність за розвиток всієї країни.

За вектором відповідальності передбачено реформу системи охорони здоров'я.

Метою державної політики у цій сфері є кардинальне, системне реформування, спрямоване на створення системи, орієнтованої на пацієнта, здатної забезпечити медичне обслуговування для всіх громадян України на рівні розвинутих європейських держав. Головними напрямками реформ мають стати підвищення особистої відповідальності громадян за власне здоров'я, забезпечення для них

вільного вибору постачальників медичних послуг належної якості, надання для цього адресної допомоги найбільш соціально незахищеним верствам населення, створення бізнес-дружньої обстановки на ринку охорони здоров'я. Орієнтиром у проведенні реформи є програма Європейського Союзу «Європейська стратегія здоров'я – 2020».

Резюмуючи викладене, вважаємо, що вирішення проблеми корупції у сфері охорони здоров'я потребує сукупності правових та інших соціальних зусиль. Тільки в цьому разі можна сподіватися на справжній успіх. На жаль, на сьогодні реальних кроків по реалізації вказаних та інших заходів щодо запобігання та протидії корупції не зроблено.

Одержано 02.02.2017